

UITVOERINGSPLAN BELEID
ARBEIDSMIGRANTEN
GEMEENTE WAADHOEKE

OKTOBER 2022

Inleiding

Voor u ligt het uitvoeringsplan beleid arbeidsmigranten. Dit uitvoeringsplan gaat in op de aanbevelingen en conclusies die voorgekomen zijn uit de in 2021 uitgevoerde “Evaluatie beleid huisvesting arbeidsmigranten in gemeente Waadhoeke” en het door de rekenkamer uitgevoerde onderzoek “Huisvesting van arbeidsmigranten”. De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 9 december 2021 het college opgedragen dit uitvoeringsplan op te stellen.

In dit uitvoeringsplan worden alle conclusies en aanbevelingen van beide rapportages behandeld en wordt beschreven hoe het college hier mee aan het werk is, of hoe het college dit gaat oppakken.

Korte voorgeschiedenis

Op 11 juli 2019 heeft de gemeenteraad aan het college opgedragen beleid vast te stellen conform het advies van de werkgroep die daarvoor was opgericht. Dit advies van de werkgroep ging met name over de aanpak van de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente.

De werkgroep bestond uit een afvaardiging van bestuursleden van dorpsbelangen/wijken, huurdersverenigingen, werkgevers, uitzendorganisaties, aanbieders van huisvesting, de woningcorporatie, de gemeente en de arbeidsmigranten zelf.

De gemeenteraad heeft dit advies integraal overgenomen als het geldende beleid van Waadhoeke voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Dit is vervolgens vastgelegd in de “Beleidsregel huisvesting arbeidsmigranten Waadhoeke 2019”.

In het beleid was ook opgenomen dat er na een jaar een evaluatie zou moeten plaats vinden om te kijken of er op basis van de monitoring en opgedane ervaringen bijgestuurd zou moeten worden. Mede door de Corona pandemie heeft de evaluatie vertraging opgelopen en is deze in de eerste helft van 2021 uitgevoerd door de werkgroep die daarin begeleid is door bureau KAW, waarmee ook het beleidsadvies van 2019 tot stand was gekomen.

In 2021 heeft ook de rekenkamer onderzoek verricht naar de huisvesting van arbeidsmigranten in relatie met het vastgestelde beleid.

Beide rapportages zijn gepresenteerd aan de gemeenteraadsleden op 28 september 2021. In die bijeenkomst is de afspraak gemaakt dat het college het uitvoeringsplan in concept voor zou leggen in een kernteam bijeenkomst. (15 februari 2022)

Onderdelen van het uitvoeringsplan

Alle conclusies en aanbevelingen uit de beide rapportages zullen in dit uitvoeringsplan onder de loep worden genomen. Daarbij dient opgemerkt te worden dat er op een aantal onderdelen al actie ondernomen is. Hierna zullen al deze aspecten benoemd worden en wordt er per onderdeel de stand van zaken weergegeven en wordt het vervolg geschetst als dit van toepassing is.

1 Borging van beleid in de Woonvisie

In de “WOONVISIE 2020-2030 WAADHOEKE SAMEN STERK” wordt beschreven hoe om te gaan met de doelgroepen die in onze samenleving onzelfstandig samen wonen. Hieronder is de tekst uit hoofdstuk 4, punt 5 van de woonvisie weergegeven:

Oog voor draagkracht in wijken en dorpen

In de wijken en dorpen van Waadhoeke wonen mensen die extra aandacht nodig hebben. Bijvoorbeeld mensen met een VG-of GGZ-indicatie, dak-of thuislozen, ex-gedetineerden, ex-psychiatrische patiënten, arbeidsmigranten en statushouders. We willen dat deze mensen zo gewoon mogelijk wonen en meedoen in hun wijk of dorp.

We willen de draagkracht van wijken en dorpen niet overbelasten. In het licht van de wettelijke overgang van Beschermd Wonen naar begeleid wonen voor een deel van deze doelgroepen, overwegen we per groep of en in hoeverre spreiden over wijken en dorpen nodig is.

Als er toch ongewenste situaties ontstaan, is onze eerste stap in gesprek gaan met alle belanghebbende partijen, zodat we samen met hen gedragen keuzes kunnen maken.

We hanteren het ‘de straat is de maat’-principe wanneer bijzondere doelgroepen onzelfstandig gehuisvest worden. Voor arbeidsmigranten is dit in beleid vastgelegd. De belangrijkste uitgangspunten zijn: maximaal 1% van de woningen in een dorp en maximaal 10% van de woningen in een straat mogen gebruikt worden voor kamergewijze verhuur. Woningen met kamergewijze verhuur moeten minimaal 25 meter uit elkaar staan.

De evaluatie geeft aan dat het beleid arbeidsmigranten geborgd zou moeten worden in de woonvisie. In de woonvisie staat al dat er aandacht moet zijn voor de doelgroep die onzelfstandig gehuisvest wordt in relatie met de bestaande woonomgeving. Vraag is hoe we in Waadhoeke dus het beleid niet alleen op de kamergewijze huisvesting van arbeidsmigranten focussen, maar dit in een breder perspectief kunnen plaatsen.

Actie 1: Het college gaat in 2022 onderzoeken op welke wijze het beleid arbeidsmigranten toegepast kan worden op een bredere doelgroep zoals die in de woonvisie is benoemd. Een mogelijkheid die hiervoor onderzocht gaat worden is het opstellen en vaststellen van een beleidsregel “kamergewijze verhuur”. In een dergelijke beleidsregel worden er regels opgesteld die niet aan een specifieke doelgroep gekoppeld zijn, maar aan het vastgoed waarop de kamergewijze verhuur betrekking heeft.

Actie1 stand van zaken oktober 2022:

In maart 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met het “Plan van Aanpak Huisvesting Statushouders”. (hierna PvA) In diezelfde periode speelde ook de extra opvang die nodig was voor de opvang van gevluchte Oekraïners. Het PvA gaat niet alleen in op de huisvesting van statushouders, maar gaat ook in op de brede huisvestingsproblematiek van de aandachtsgroepen. Duidelijk is, dat het in alle gevallen om een integrale opgave gaat, waarbij ook de leefbaarheid in de dorpen/wijken aandacht verdient. Dat betekent dat het huisvesten van aandachtsgroepen wat vraagt van de mensen die daar al wonen op het gebied van samenleven. Het PvA gaat er van uit dat er bij bepaalde aandachtsgroepen professionele begeleiding nodig zal zijn. Bij het onzelfstandig huisvesten van arbeidsmigranten worden in de vergunningen die hiervoor verleend worden, eisen gesteld aan een goede vorm van beheer.

Het PvA sluit aan op bladzijde 22 van het beleid arbeidsmigranten van mei 2019. Gesteld wordt dat in het kader van mengen en spreiden aangesloten zal worden bij dit beleid en dus de 1% regel. Uit de laatst bekende cijfers valt te concluderen dat er in de dorpen en wijken nog voldoende ruimte is voor onzelfstandige huisvesting in woningen.

2 Definitie huishouden

In het beleid arbeidsmigranten is een formulering opgenomen van het begrip huishouden:

Huishouden: wanneer aan alle onderstaande criteria¹ wordt voldaan, is er sprake van een huishouden:

- Er is sprake van continuïteit in de samenstelling van de personen in het huishouden;
- De personen wonen voor onbepaalde tijd 'samen';
- Er is sprake van een affectieve of familiale band;
- Een affectieve band houdt in een gevoels-of emotionele band tussen personen;
- Familiaire band houdt in familie in de eerste of tweede lijn;
- De leden van het huishouden hebben hetzelfde hoofdverblijf;
- Ook in het land van herkomst hebben de leden hetzelfde hoofdverblijf;
- Men maakt gebruik van dezelfde gemeenschappelijke voorzieningen;
- Men maakt gebruik van een gezamenlijke toegang tot de woning.

¹ Om te bepalen of een bepaald gebruik past in het bestemmingsplan, moet het aan het betreffende plan worden getoetst. Om te voorkomen dat per situatie uitgebreid onderzoek (jurisprudentie en feitelijke situatie) gedaan moet worden, zijn sneltoetscriteria ontwikkeld door de Gemeente Waadhoeke. Deze criteria heeft de werkgroep als vertrekpunt genomen.

In het dorp Oosterbierum was er sprake van een situatie van twee collega's die in het huis van hun werkgever samen woonden. Het college was van mening dat er sprake was van kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten en dat er dus een

omgevingsvergunning voor nodig was. Deze kon op grond van het beleid niet verleend worden, omdat er voor Oosterbierum al 1% van de bestaande woningvoorraad vergund was en het bestuur van Dorpsbelang een negatief advies had afgegeven. Dus heeft het college om die reden de vergunning geweigerd. In dit proces heeft de werkgever bij de rechtbank beroep ingesteld tegen het weigeren van deze vergunning. De rechtbank heeft geoordeeld dat er in deze situatie sprake is van een huishouden en dat deze vorm van bewoning dus niet vergunning plichtig is.

Actie 2: De uitspraak van de rechtbank maakt dat er in 2022 onderzoek gaat plaats vinden naar een sluitende definitie van het begrip huishouden. Of deze definitie een plek krijgt in de bij punt 1 genoemde beleidsregel kamerverhuur, of dat deze in een paraplu bestemmingsplan een plek krijgt, is onderdeel van het onderzoek. Daarbij wordt zeker gekeken naar jurisprudentie die er al ligt.

Actie 2 stand van zaken oktober 2022:

In het gros van de gemeentelijke bestemmingsplannen (vooral voor de dorpen en wijken) is het begrip ‘huishouden’ afdoende geborgd. Er is geen acute noodzaak voor aanpassing van alle gemeentelijke bestemmingsplannen met een zogenoemd paraplubestemmingsplan. Gelet op de aanstaande Omgevingswet is dat overigens ook niet meer mogelijk. Wel is het opgevallen dat de diverse bestemmingsplannen verschillende definities en terminologieën gebruiken, voortkomend uit de voormalige fusiegemeenten en ook de tijdsgeest. Bedoeling is om binnen het traject van de totstandkoming van het omgevingsplan voor Waadhoeke (tot uiterlijk 2030) definities en terminologieën zoveel mogelijk gelijk te trekken met, waar mogelijk, een geldigheid voor het gehele gemeentelijke grondgebied. De definitie ‘huishouden’ is daar één van.”

3 Inkomensgrens verwijderen uit het beleid

In de evaluatie wordt geadviseerd de benoemde inkomensgrens uit de definitie van arbeidsmigrant te verwijderen. De reden hiervoor is, dat die grens in de praktijk niet getoetst kan worden door de gemeente. Daarnaast is de inkomensgrens ook ruimtelijk gezien niet relevant.

Actie 3: In 2022 de beleidsregel huisvesting arbeidsmigranten hierop aanpassen.

Actie 3 stand van zaken oktober 2022:

De beleidsregel zal begin 2023 aangepast worden.

4 Contact initiëren met gemeente Súdwest-Fryslân

Uit het door Companen en Decisio uitgevoerde onderzoek naar flexwonen als woonproduct in opdracht van de provincie Fryslân lijkt een verband te bestaan tussen wonen en werken in gemeente Waadhoeke en de gemeente Súdwest-Fryslân. Uit de contacten die inmiddels ambtelijk gelegd zijn blijkt dat de gemeente Súdwest-Fryslân geen specifiek beleid heeft voor arbeidsmigranten. Samen met de gemeente Harlingen is het Economisch Sociaal Actieprogramma opgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het fenomeen arbeidsmigranten.

Om toch een meer integrale benadering van het thema vorm te kunnen geven zal met buurgemeenten verder overleg plaats gaan vinden.

Actie 4: In 2022 vervolg overleg opstarten met de buurgemeenten Harlingen, Súdwest-Fryslân en Leeuwarden over dit onderwerp. Ook de provincie Fryslân zal hierbij betrokken worden, omdat deze een rol speelt bij initiatieven van huisvesting van arbeidsmigranten in het buitengebied. De uitkomsten zullen in 2023 verder vorm krijgen.

Actie 4 stand van zaken oktober 2022:

In maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen geweest en in de periode daarna zijn er nieuwe colleges gevormd.

Met de provincie Fryslân is in de zomer van 2022 een eerste verkennend gesprek gevoerd. Er is een breed ambtelijk overleg met de gemeenten als het gaat om het huisvestingsbeleid. Huisvesting van arbeidsmigranten is een onderdeel van de agenda van dit overleg, maar dit is tot op heden enigszins onderbelicht gebleven. Vandaar dat het programmateam van het Economisch Sociaal Actieprogramma van de gemeenten Waadhoeke en Harlingen graag met de nieuwe betrokken bestuurders en ambtenaren van Waadhoeke, Harlingen, Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en de provincie een verkennend overleg over de inzet van de arbeidsmigranten in onze regio in het algemeen en de huisvesting in het bijzonder wil hebben.

Het programmateam wil graag scherp krijgen of we voor onze regio met daarbij de beide buurgemeenten, een integraal beleid en aanpak kunnen bewerkstelligen.

Voor de provincie is hierbij een aandachtspunt of dit een bredere aanpak vraagt dan de hier genoemde gemeenten.

De verwachting is dat het verkennend overleg in november/december 2022 zal plaatsvinden.

5 Opstellen van een communicatieplan

In een op te stellen communicatieplan staat omschreven hoe we aan de gestelde doelen en aanpak in dit uitvoeringsplan bekendheid geven en waar deze communicatie actief kan bijdragen aan de gestelde doelen.

Actie 5: Communicatieplan opstellen in 2022

Actie 5 stand van zaken oktober 2022:

Dit communicatieplan opstellen voor de benoemde 18 punten wordt nog opgepakt. Een aantal van de benoemde 18 actiepunten vragen op dit moment nog de nodige aandacht. In de evaluatie wordt over het communicatieplan het volgende beschreven:

Het geeft richting voor de uitvoering om aan het uitvoeringsplan een termijn te verbinden: maximaal een jaar voor het opstellen van het uitvoeringsplan in afstemming met vertegenwoordigers vanuit de verschillende partijen (dorpen, wijken, uitzenders, huisvesters) en vervolgens maximaal vier jaar om de gestelde doelen te realiseren. Met een totale doorlooptijd van vijf jaar moet in 2026 het beleid geïmplementeerd zijn of is aantoonbaar waarom dat niet gelukt is.

6 Projectmatige realisatie van nieuwe huisvesting

In de afgelopen jaren is gebleken dat de realisatie van grootschalige maatwerk projecten leidt tot veel reacties uit de omgeving. Tegelijkertijd is duidelijk dat het voor de werkgelegenheid in de regio van groot belang is dat er inzet is van arbeidsmigranten nodig is. Volgens onderzoek zal deze inzet in de komende jaren zelfs nog groeien. Arbeidsmigranten die hier werken, zullen ook kwalitatief goede huisvesting nodig hebben. Uit contacten met werkgevers en uitzendbureaus is gebleken dat de keuze van de arbeidsmigrant om hier te werken en te wonen, mede bepaald kan worden door de kwaliteit van de geboden huisvesting.

Om de beeldvorming over de arbeidsmigrant te veranderen vraagt de nodige inspanningen. Hier wordt verder op in dit uitvoeringsplan nog aandacht besteed als het gaat om de communicatie met de arbeidsmigranten zelf. Vanuit het perspectief van de beeldvorming en de positie van de arbeidsmigrant in de leefomgeving willen we hierin actie ondernemen.

Over de projectmatige realisatie van met name grootschalige huisvesting voor short-stay kamerverhuur zullen we stappen formuleren hoe we hier mee omgaan. Belangrijk is dat we vooral de omgeving hierbij betrekken. In de uitgevoerde evaluatie wordt hier al een voorzet voor gegeven. Daarin wordt voorgesteld om bij grootschalige maatwerk initiatieven een lokale klankbordgroep in te stellen. Deze klankbordgroep bestaat dan uit leden van het bestuur van dorpsbelangen/wijkraad, omwonenden, de initiatiefnemer en ervaringsdeskundigen. De evaluatie geeft aan dat dorpsbelangen of de wijkraad het uiteindelijke advies geeft, maar de mogelijkheid dat een bestuur dit bij de klankbordgroep neerlegt is denkbaar. Het college neemt uiteindelijk het besluit om wel, of niet, een vergunning te verlenen.

In de evaluatie wordt ook geadviseerd bij huisvesting het aantal van maximaal 50 short-stay arbeidskrachten los te laten. Daar waar de situatie passend is aan de rand van, of buiten bestaande dorpen en wijken, is de grens van 50 arbeidskrachten bespreekbaar als het alleen om short-stay arbeidskrachten gaat. In de evaluatie wordt niet een nieuwe

bovengrens geadviseerd, maar het mag duidelijk zijn dat er bij grotere aantallen ruim aandacht moet zijn voor de eisen met betrekking tot de kwaliteit van de huisvesting, parkeerruimte, verkeer, etc. Dit zal onderdeel uitmaken van het zwaarwegend advies aan het college van burgemeester en wethouders.

Bij het advies over aantallen, wordt ook geadviseerd het beheer op locatie los te laten. Een bereikbaarheid van 24/7, zoals bij overig maatwerk wordt geëist is voldoende. Het belangrijkste voor betrokkenen blijkt een vast en duidelijk aanspreekpunt. Daarbij is aanwezigheid op de locatie niet perse een vereiste.

Actie 6: In het eerste half jaar van 2022 een stappenplan opstellen hoe er omgegaan wordt met initiatieven op het vlak van grootschalige huisvesting van short-stay arbeidskrachten.

Actie 6 stand van zaken oktober 2022:

In 2022 lopen er een aantal initiatieven voor grootschalige huisvesting die (nog) niet vergund zijn. De realiteit gebiedt te zeggen dat een eenduidig stappenplan moeilijk te maken is. Elk proces van het ontwikkelen vraagt een maatwerk aanpak. Dat heeft te maken met de locatie in, of buiten dorp/wijk, bestaande bebouwing of nieuwbouw, etc.

Bij dit actiepunt is al wel de mogelijkheid van een klankbordgroep genoemd. (niet te verwarren bij de bij punt 14 genoemd klankbordgroep)

De rol van deze klankbordgroep zal nog nader beschreven worden .

7 Nieuwsbrief arbeidsmigranten weer periodiek laten verschijnen

Uit de evaluatie is gebleken dat de voortgangsinformatie wordt gemist. Geadviseerd wordt om deze nieuwsbrief weer periodiek te laten verschijnen als een minimale informatievoorziening. Onderwerpen die hierin aan de orde kunnen komen zijn onder andere verleende vergunningen, de stand van zaken van de 1% regeling, initiatieven van het “platform leefbaarheid”(zie bij punt 11), landelijke ontwikkelingen, etc.

Hierin zijn inmiddels stappen gezet en het ligt in de bedoeling de digitale nieuws brief met ingang van 2022 weer elk kwartaal uit te gaan brengen.

Actie 7: Vanaf 2022 elk kwartaal een digitale nieuwsbrief uitbrengen

Actie 7 stand van zaken oktober 2022:

In 2022 is de nieuwsbrief inmiddels twee maal verzonden.

De bedoeling is dat er in 2022 nog een keer in december een nieuwsbrief wordt verstuurd.

Daarmee wordt de genoemde frequentie van eens per kwartaal niet gehaald, maar dat levert in de informatieverstrekking naar buiten toe niet echt een hiaat op.

8 Bindend advies omzetten in zwaarwegend advies

Het beleid wekt de indruk dat in het geheel niet afgeweken kan worden van het “bindend” advies van dorpsbelangen of een wijkraad. Dat is niet waar, want uiteindelijk moet het college van B&W een eigen beslissing nemen als onafhankelijk bestuursorgaan. Dat is vastgelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). Op basis daarvan kan de advisering van dorpen of wijken wel zwaarwegend zijn. Dat doet ook recht aan de uitkomsten van de evaluatie, waaruit blijkt dat het bindend advies zeer gemengd ontvangen is in de volle breedte door betrokkenen en aanpassing behoeft om draagvlak voor het adviesrecht van de dorpen en wijken te behouden.

Actie 8: In 2022 de beleidsregel huisvesting arbeidsmigranten hierop aanpassen.

Actie 8 stand van zaken oktober 2022:

De beleidsregel zal begin 2023 aangepast worden.

9 Registratie arbeidsmigranten verbeteren.

Een blijvend punt van aandacht is de wijze waarop de arbeidsmigranten in Nederland geregistreerd worden.

De werkgroep heeft hierover in het oorspronkelijke advies het volgende over geschreven:

- Werkgevers en uitzendorganisaties aan te spreken op de inschrijfplicht in de BRP van hun werknemers vanaf een verblijf langer dan 4 maanden;
- Werkgevers actief te benaderen om medewerkers zich in te laten schrijven vanaf het moment dat zij in Nederland aankomen. Indien arbeidsmigranten korter dan 4 maanden verblijven in Nederland, kunnen zij zich inschrijven als niet-ingezetene bij een RNI-loket. Dit kan bijvoorbeeld in Leeuwarden;
- De inschrijving actief te faciliteren door inschrijfmomenten te organiseren op de locaties van de werkgevers;
- Afspraken te maken met werkgevers en uitzendorganisaties over hoe omgegaan wordt met uitschrijving uit de BRP. Soms stopt een dienstverband abrupt en schrijft een arbeidsmigrant zich niet uit. De gemeente kan ambtshalve uitschrijven, maar daarvoor is een signaal nodig van de uitzendorganisatie of werkgever om vervuiling van de BRP te voorkomen;
- Aanbieders van logies verplichten te voldoen aan de wettelijke eisen van registratie en het bijhouden van een nachtregister. Dit ook met oog op mogelijke calamiteiten.

Uiteraard is er bij contacten met werkgevers regelmatig aandacht gevraagd voor het nut en de noodzaak van inschrijving bij de gemeente in de Basis Registratie Personen. Ook is er contact gelegd met de gemeente Westland die hiervoor een snelle methodiek op locatie heeft ontwikkeld. Helaas heeft de gemeente Westland de training en voorlichting hierover begin 2020 gestaakt vanwege de Corona crisis. In het eerste kwartaal van 2022 wordt er opnieuw getracht of deze training weer mogelijk is. Dan kunnen we ook zien of we deze methodiek in de gemeente Waadhoeke kunnen hanteren en wat daar dan voor nodig is.

Het probleem is extra onder de aandacht gebracht door het Aanjaagteam bescherming Arbeidsmigranten onder voorzitterschap van Emile Roemer. In de eindrapportage van oktober 2020: “Geen tweederangsburgers”, van dit aanjaagteam heeft de wijze van

registratie uitgebreid aandacht gekregen. Nadrukkelijk wordt de regering gewezen op de incomplete manier van registreren van arbeidsmigranten die hier minder dan vier maanden verblijven. Dan worden arbeidsmigranten niet geregistreerd in de BRP, maar in een Registratie Niet Ingezetenen (RNI) In de RNI worden geen gegevens opgenomen over het woonadres in Nederland. De praktijk wijst uit dat de periode van vier maanden vaak verlengd wordt, waarna men zich niet inschrijft in de BRP.

Een andere mogelijkheid om zicht te krijgen op de plaatsen waar arbeidsmigranten gehuisvest worden, is via de Stichting Normering Flexwonen (SNF). Er wordt gewerkt aan een convenant met deze stichting wat maakt dat we gegevens onderling kunnen uitwisselen. De stichting heeft bij de aangesloten leden partijen zitten die ook SNF goedgekeurde panden hebben in de gemeente. Als wij die gegevens hebben, kunnen wij deze vergelijken met de afgegeven omgevingsvergunningen en krijgen we zicht op panden die niet vergund zijn. We kunnen dan in contact treden met de eigenaar om te kijken of een vergunning mogelijk is.

Actie 9: Blijven werken aan verbetering van de registratie en heldere werkafspraken maken met werkgevers/uitzendbureaus over het uitwisselen van gegevens. Deze actie loopt door in de komende jaren. Is mede afhankelijk van besluitvorming van het nieuwe kabinet over de BRP.

Actie 9 stand van zaken oktober 2022:

Dit onderdeel blijft een punt van zorg, omdat we hierin ook afhankelijk zijn van landelijke ontwikkelingen en daaraan gekoppelde wetgeving. Binnen de ruimte die we als gemeente hebben, wordt een projectplan “Inschrijven in de BRP van arbeidsmigranten in de gemeente Waadhoeke” opgesteld vanuit het Publiekscentrum van de gemeente. In dit projectplan wordt een praktische aanpak beschreven, waarbij we in de registratie meer verbinding zoeken met externe partijen, zoals werkgevers/uitzendbureaus.

10 De vorm van toezicht en handhaving

In de evaluatie wordt gewezen op het intensiveren van handhaving en toezicht. Op dit moment wordt er toezicht gehouden op basis van een “piepsysteem”. Als er meldingen binnen komen over mogelijke illegale huisvesting, dan wordt daar snel en adequaat op gecontroleerd en waar nodig gehandhaafd.

Bij punt 9 is reeds het convenant met SNF benoemd wat kan helpen om bij de gemeente onbekende adressen inzichtelijk te krijgen.

Bij de herijking van het handhavingsbeleid zal een afweging gemaakt worden, of er mogelijkheden zijn om het toezicht en de handhaving van kamergewijze verhuur op een actievere manier in te vullen.

Wat in dit verband goed helder moet zijn, is de sluitende definitie van huishouden die we kunnen hanteren.

Actie 10: Bij het opstellen van een nieuw handhavingsbeleidsplan nadrukkelijk aandacht te geven aan het onderwerp kamergewijze verhuur. Bij dit plan wordt bij de betrokken afdelingen van de gemeente een risicomatrix voorgelegd. Op basis van de uitkomsten worden de prioriteiten in het handhavingsbeleidsplan uiteindelijk door de gemeenteraad vastgesteld.

Actie 10 stand van zaken oktober 2022:

Als het gaat om Vergunningen/Toezicht/Handhaving (VTH) is er sprake van een aantal plannen: Beleidsplan VTH (overkoepelend beleid) is geldend van 2019 – 2022 en er komt een actualisatie hiervan in 2023 met een mogelijke aanpassing na implementatie van de omgevingswet. Uitvoeringsplan Vergunningen (inzet en capaciteit) is jaarlijks vast te stellen en zal eind 2022 begin 2023 op route gebracht worden. Uitvoeringsplan Toezicht en handhaving (inzet en capaciteit) is jaarlijks vast te stellen en zal eind 2022 begin 2023 op route gebracht worden. Het thema arbeidsmigranten krijgt in alle bovenstaande plannen de nodige aandacht. Het Beleidsplan VTH en de genoemde uitvoeringsplannen worden door het college vastgesteld en de gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

11 Leefbaarheid en arbeidsmigranten

De evaluatie geeft aan dat een “Platform Leefbaarheid” een positieve rol kan vervullen in de dorpen daar waar kamergewijze verhuur een druk legt op de leefbaarheid. De gemeente zal in het eerste kwartaal van 2022 via de media en de nieuwsbrief “Dorpen en Wijken” een oproep doen om leden te werven voor dit platform. De leden nemen deel vanuit hun betrokkenheid bij de leefbaarheid in dorpen en wijken en jagen initiatieven aan die zich richten op het verbeteren van de onderlinge contacten tussen de bewoners van wijken en dorpen.

Dit doet het platform door het uitwisselen van ervaringen, het inzetten van (externe) expertise, het voeren van gesprekken met dorpen en wijken en het activeren van partners om initiatieven te ontplooiën gericht op ontmoeting. De gemeente heeft de regie, maar deelname aan het platform is niet vrijblijvend en vraagt een actieve rol van alle leden. De gemeente zal het platform structureel financieel ondersteunen met € 5000,- per jaar, zodat het de bij hun neergelegde initiatieven met een financiële bijdrage kan stimuleren.

Omdat het bij wonen in de dorpen niet alleen gaat om arbeidsmigranten met een taalbarrière, zijn er inmiddels verkennende gesprekken gevoerd met de welzijnsinstelling “De Skûle”. Er zou een win-win situatie ontstaan als het platform een verbinding krijgt op inhoud met de opbouwwerker van “De Skûle”. Het platform kan ook door De Skûle ontzorgd worden door de financiële boekhouding te verzorgen voor het platform. Het platform kan eigenstandig beslissingen nemen, maar heeft nog wel een verantwoordingsplicht richting de gemeente. Het platform kan jaarlijks een bijdrage leveren aan de informatie die naar de gemeenteraad gaat.

Actie 11: Het platform via werving in het eerste kwartaal van 2022 bemensen en hierover de dorpen en wijken informeren.

Actie 11 stand van zaken oktober 2022:

Voor deelname aan het platform is een aantal malen een oproep gedaan via diverse media. Gelukkig hebben zich uiteindelijk een aantal personen gemeld die zich betrokken voelen bij dit onderwerp.

De deelname bestaat nu uit vier personen die zich vanuit de samenleving hebben aangemeld, een opbouwwerker van de Skule Welzijn, de ambtenaar die zich vanuit de gemeentelijke organisatie bezig houdt met de Sociale Inclusie en de gemeentelijke Coördinator Arbeidsmigranten. Omdat het nogal even geduurd heeft voordat er zicht was op voldoende deelnemers is er tot nu toe een kennismakinggesprek geweest in oktober 2022. Een tweede bijeenkomst staat gepland in november 2022.

12 Vorm van communicatie met de arbeidsmigranten

De gemeente is bezig met een aantal leden van de oorspronkelijke werkgroep arbeidsmigranten te onderzoeken op welke wijze wij de arbeidsmigranten kunnen informeren over hoe het in Nederland gaat. Dit krijgt vorm in een communicatieplan. Voor de gemeente Waadhoeke gaat dat dan om informatie over Covid-19, inschrijven in de BRP/RNI, ziekte en zorg, wonen, etc. Daarnaast is er ook informatie die gericht is op hun woonomgeving. Hierbij valt te denken aan voorzieningen in de buurt zoals scholen, supermarkten, etc. Wonen in Waadhoeke is ook een thema. De arbeidsmigrant woont onzelfstandig, of huurt/bezit een woning. In beide gevallen is het van belang dat er op gewezen wordt welke rechten en plichten er zijn. Om volledig te kunnen zijn, worden er gesprekken georganiseerd met arbeidsmigranten, om te kijken welke informatie zij graag beschikbaar willen hebben op basis van hun ervaringen.

Actie 12: In het eerste half jaar van 2022 verder uitwerken van een communicatieplan over de informatie die beschikbaar is, waarbij ook de arbeidsmigranten gevraagd zal worden welke informatie zij nodig hebben. Belangrijk is, om kanalen te maken die er voor zorgen dat de arbeidsmigranten komen te weten waar de informatie te vinden is.

Actie 12 stand van zaken oktober 2022:

In 2021/2022 is er in samenwerking met een aantal leden van de werkgroep arbeidsmigranten gewerkt aan een webpagina. De leden van de werkgroep hadden een sterke voorkeur voor een praktische aanpak en niet aan nog een nieuw plan. Dat heeft er toe geleid dat er nu een webpagina gereed is op de website van de gemeente, die nog een keer praktisch getoetst zal worden op werking met een aantal arbeidsmigranten. Bij deze sessie zal er aan de arbeidsmigranten gevraagd worden aan welke informatie zij extra behoefte hebben, om de webpagina een betere kwaliteit te kunnen geven. Zodra dit is gebeurd, zal er informatie materiaal worden opgesteld in de vorm van folders en posters in diverse talen. Deze folders/posters zullen verspreid worden bij de, bij de gemeente, bekende adressen van arbeidsmigranten en op locatie bij werkgevers.

Om een beeld te krijgen van deze webpagina: deze is te vinden via het webadres:

[Informatie voor arbeidsmigranten | Gemeente Waadhoeke](#)

13 Beeldvorming over arbeidsmigranten

De beeldvorming rond arbeidsmigranten is veelal niet positief. Dorpen of wijken hebben in de afgelopen periode een aantal malen afwijzend gereageerd op een initiatief voor grootschalige huisvesting. Vaak verwacht men overlast vanwege de grootte van de groep, of individueel hinderlijk gedrag. Waar we aan werken is dat we de arbeidsmigrant een “gezicht” willen geven. Hun drijfveer is, dat ze in Nederland, ver van hun eigen land, zijn om geld te verdienen. De economie in Waadhoeke draait daar deels op. Inzetten op leefbaarheid en dan ook het samenleven benadrukken maakt dat dit beeld in sommige gevallen om kan slaan in positieve zin. Het eerder genoemde platform leefbaarheid kan daar een rol bij spelen. En als er toch sprake zou zijn van overlast, dan gaat het om incidenten die ook voorkomen bij andere dorps, of buurtbewoners. Het aanspreekpunt voor de buurt zal, als het om arbeidsmigranten gaat, dan de aangewezen persoon zijn om hier snel en adequaat op te reageren.

Actie 13: Vormen van communicatie met de gemeenschap inzetten om de beeldvorming over arbeidsmigranten te verbeteren. Hierbij het bij punt 11 genoemde platform betrekken.

Actie 13 stand van zaken oktober 2022:

Bij punt 11 van dit plan is al aangegeven dat het platform hierin een rol kan spelen. Voor onder andere deze beeldvorming is landelijk een stichting opgericht. Stichting Ontmoet de Arbeidsmigrant heeft als doel het informeren van het publiek en bestuur in Nederland. Het gaat dan om het belang van arbeidsmigratie voor Nederlanders en de migranten en het stimuleren van kennismaking tussen deze twee groepen. De stichting is opgericht door een brede initiatiefgroep waarin werkgevers, huisvestingsbedrijven, brancheorganisaties, overheden en het Expertisecentrum Flexwonen samenwerken. Meer informatie via <https://arbeidsmigratiewerkt.nl/> Dit onderwerp zal bij het platform besproken worden, waarbij ondersteuning van onze eigen communicatie adviseurs een optie is.

14 Oprichten klankbordgroep uitvoeringsplan

In de evaluatie wordt geadviseerd een klankbordgroep op te richten die specifiek gericht is op de toepassing van het uitvoeringsplan. Deze groep komt twee keer per jaar bij elkaar. De leden worden dan geïnformeerd over de stand van zaken en ze worden geraadpleegd over de voortgang van dit uitvoeringsplan. Daarnaast kan er gesproken worden over de knelpunten en zorgen uit de samenleving over de huisvesting van arbeidsmigranten. Deze klankbordgroep kan een brede samenstelling krijgen, die deels flexibel is. Voordeel hiervan is, dat op basis van actualiteit personen aan kunnen schuiven die hun zorgen, of vragen in kunnen brengen. Het is aan de gemeente om kandidaten voor deze klankbordgroep te werven. De leden van de werkgroep moeten voldoende gefaciliteerd zijn. Dat kan zijn met informatie en voorlichting, of het ondersteunen in de vorm van vergaderruimte. De klankbordgroep kan een bijdrage leveren aan de informatie die naar de gemeenteraad gaat.

Actie 14 : In het eerste kwartaal van 2022 actief leden voor de klankbordgroep gaan werven en deze duidelijk gaan voorlichten en faciliteren.

Actie 14 stand van zaken oktober 2022:

Voor de klankbordgroep is ook een aantal malen een oproep gedaan in de media. Op dit moment hebben zich uit diverse betrokken partijen een veertiental personen aangemeld. Een eerste bijeenkomst zal nog in 2022 plaats gaan vinden.

15 Periodiek informeren van de raad vorm geven

Dit uitvoeringsplan wordt in concept besproken in een kernteam bijeenkomst van de gemeenteraad. De raadsleden worden op die manier in de gelegenheid gesteld hierop te reageren. Wat er besproken wordt in dit kernteam wordt meegenomen bij het maken van de definitieve versie van het uitvoeringsplan.

Het voorliggende concept is nog niet afgestemd met vertegenwoordigers van de verschillende partijen (dorpen, wijken, werkgevers, uitzenders, huisvesters, huurdersvereniging en woningbouwcorporaties). Dat gaat na de bespreking in het kernteam nog plaats vinden.

Nadat het uitvoeringsplan definitief gemaakt is, zal het ter kennisname, of ter besluitvorming, nogmaals in de gemeenteraad aan de orde komen. Wat dan ook benoemd wordt is de wijze waarop de raad periodiek door het college geïnformeerd wordt over de voortgang van de planning zoals die nog een plek krijgt in dit uitvoeringsplan.

Actie 15 : Uitvoeringsplan nog bespreken met vertegenwoordigers van diverse partijen in de samenleving. De gemeenteraad jaarlijks blijven betrekken bij dit uitvoeringsplan en de acties die daaruit voortvloeien.

Actie 15 stand van zaken oktober 2022:

Op 10 mei 2022 is er een avond gehouden om het uitvoeringsplan met geïnteresseerde partijen te bespreken. Er hadden zich niet veel personen opgegeven om op 10 mei aanwezig te zijn en er waren daarnaast ook nog de nodige afzeggingen. Desondanks hebben we met de mensen die wel aanwezig waren een nuttige bijeenkomst gehad.

De volgende aandachtspunten, die we kunnen gebruiken bij het uitvoeringsplan, zijn besproken:

- Economie in Waadhoeke vraagt kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Hoe betrekken we de arbeidsmigranten zelf bij het uitvoeringsplan?
- Beleid zou breder moeten zijn dan alleen op arbeidsmigranten.
- Aandacht voor nieuwbouw specifiek voor arbeidsmigranten, om de druk op de bestaande voorraad te verminderen.
- Een speerpunt zou kunnen zijn om met name initiatieven te ondersteunen die zich richten op het leren van de Nederlandse taal. Geldt voor brede doelgroep.
- Beeldvorming over arbeidsmigranten te verbeteren door ze een “gezicht” te geven en ervaringen uit de buurt te vragen in de buurt van huisvestingslocaties.
- Als het om ondermijning gaat, zijn ook cliënten van de GGZ kwetsbaar
- Belangrijk om platform leefbaarheid en klankbordgroep goed bemenst te krijgen.

De gemeenteraad kan periodiek geïnformeerd worden over de stand van zaken op het onderwerp arbeidsmigranten. Dit gebeurt door een keer per kwartaal vanuit het college een memo te sturen naar de raad.

16 Vergelijking keurmerk SNF en Agrarisch (verzoek uit de gemeenteraad)

Bij de presentatie van de evaluatie en het rekenkameronderzoek op 28 september 2021 is door een van de aanwezige raadsleden de suggestie meegegeven te kijken naar de visie van de LTO op de huisvesting van internationale werknemers.

Landelijk bestaan er twee keurmerken als het gaat om huisvesting van arbeidsmigranten. De gemeente heeft in haar beleid gekozen voor het hanteren van de norm van SNF (Stichting Normering Flexwonen). Daarnaast bestaat er een Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) wat valt onder de LTO . Beide keurmerken vinden hun basis in de Nationale Verklaring Huisvesting Arbeidsmigranten die in 2012 is ondertekend door sociale partners in de uitzendsector en de agrarische sector. Of er aanleiding is om het SNF keurmerk niet meer toe te passen en in de plaats daarvan te kiezen voor het AFK zal onderzocht worden. Uit de contacten die wij met SNF hebben, weten wij dat er overleg plaatsvindt met LTO of er een eenduidige landelijke normering mogelijk is. Als dit overleg leidt tot een landelijk keurmerk in 2022, dan hanteren we dat keurmerk. Einde 2022 kijken we hier naar.

Actie 16 : Onderzoeken welke normering in de toekomst van toepassing zal zijn bij vergunningen voor kamergewijze verhuur in de gemeente Waadhoeke. Eind 2022, indien nodig, een keuze maken.

Actie 16 stand van zaken oktober 2022:

Het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer heeft in het advies 'Geen tweederangs burgers' aangestuurd op de integratie van het Agrarisch Keurmerk Flexwonen en het keurmerk van Stichting Normering Flexwonen.

De twee keurmerken zijn in gesprek met elkaar om die integratie vorm te geven. Daarbij gaat het om het stroomlijnen van de normeisen voor de 'huisvesting jaarrond', het formuleren van de eisen voor huisvesting tijdens agrarische seizoensarbeid en integratie in één juridische entiteit. De eisen voor jaarrond huisvesting lagen niet heel ver uit elkaar en daarin is men een heel eind. Eisen voor huisvesting tijdens seizoensarbeid kent alleen AKF. Die eisen zijn minder streng dan de eisen voor jaarrond. De belangrijkste verschillen zijn dat (nu nog) toercaravans zijn toegestaan en dat voorzieningen niet onder één dak hoeven zitten. De afstemming daarover is nog gaande en een concrete termijn waarop integratie afgerond kan zijn, is nog niet bekend.

Hoewel er in dit plan staat dat er eind 2022 een keuze gemaakt zou kunnen worden, is het te overwegen dit nu nog niet te doen. Reden hiervoor is dat het gebruik van (sta) caravans niet aansluit op het rapport "Geen tweederangsburgers" van het aanjaagteam (Zie bij actie 9). De verwachting is, dat de beide partijen hier bij de afstemming tot goede afgewogen criteria zullen komen.

17 Inzet van werkeloze inwoners gemeente (verzoek uit de gemeenteraad)

Bij de presentatie van de evaluatie en het rekenkameronderzoek op 28 september 2021 is door een van de aanwezige raadsleden de suggestie meegegeven te kijken naar de inzet van werkeloze inwoners van de gemeente Waadhoeke.

We hebben op dit moment geen concrete cijfers over de inzet van inwoners uit de gemeente Waadhoeke die werkzaam zijn op plekken waar ook arbeidsmigranten ingezet worden. De mogelijkheden die er zijn om inwoners met een achterstand op de arbeidsmarkt in te zetten op deze plekken zullen we inventariseren. Met de Dienst Noardwest Fryslân gaan we dit verkennen en waar mogelijk hier actie op ondernemen.

Actie 17 : In 2022 met de Dienst Noardwest Fryslân de mogelijkheden onderzoeken of er uit haar cliënten bestand mogelijkheden zijn deze in te zetten op de plekken waar nu inzet van arbeidsmigranten plaats vindt.

Actie 17 stand van zaken oktober 2022:

Met betrekking tot deze actie is contact gezocht met het Beleidsteam Sociaal Domein, de Dienst SoZaWe Noordwest en Pastiel. De doelgroep waarover gesproken wordt valt onder de Participatiewet. Pastiel is de organisatie die helpt bij het vinden van passend werk en kan hierbij ook ondersteuning geven. Men herinnert zich nog een project met de titel “Werken in de kas” en ook dat dit helaas niet veel resultaten heeft opgeleverd. In 2022 verkeren we in de gelukkige omstandigheid dat het aantal bijstandsgerechtigden op een heel laag niveau zit. Om met een aantal van deze mensen een project te starten om werk te gaan uitvoeren wat nu door arbeidsmigranten ingevuld wordt is om meerdere redenen lastig. Een aantal daarvan worden hierna benoemd:

- Het werk is vaak seizoensgebonden, wat geen structurele invulling het jaar rond betekent. Alleen in het seizoen werken biedt daarmee geen structureel baanperspectief.
- Een werkgever moet bereid zijn naast Pastiel zelf begeleiding te geven en zo mogelijk de baan aan te passen aan de werknemer. Deze situatie doet zich een enkele keer voor bij een hovenier, waarbij iemand in de groenvoorziening een baan krijgt.
- Een groep inpassen en daarvoor een speciaal traject te starten is lastig, omdat de ervaring leert dat 1op1 maatwerk met het huidige aanbod de beste resultaten oplevert.

De uitkomst van de gevoerde gesprekken is dat een match op eenling mogelijk is, maar dat er dan wel een goede match moet zijn tussen de werkgever en de kandidaat. Pastiel beschikt over een eigen kas, maar deze is niet direct bedoeld voor uitstroom naar het werk in andere kassen. In deze kas leert men de mensen te wennen aan werkritme, werken in een groep, inspanning bij het werken, etc. De uitstroom vanuit deze kas naar andere vormen van werk is divers, waarbij werken in de zorg als voorbeeld genoemd wordt.

18. Aandacht voor ondermijning (ingebracht door college)

Arbeidsmigranten verkeren vaak in een afhankelijkheidspositie ten opzichte van de werkgever of het uitzendbureau. Inkomen, huisvesting, vervoer, zorgverzekering en andere zaken worden veelal door de tussenkomst van de werkgever of uitzendbureau georganiseerd. Daarnaast heeft de arbeidsmigrant meestal geen groot sociaal netwerk c.q. vangnet in Nederland en is er onvoldoende kennis van de rechten, plichten en mogelijkheden in Nederland. Deze afhankelijkheid maakt een arbeidsmigrant kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit, zoals arbeidsuitbuiting.

Het college van de gemeente Waadhoeke heeft in haar ‘Plan van Aanpak Ondermijning’ beschreven op welke wijze zij gaat optreden tegen ondermijning. Daarbij is onder andere aangegeven dat er wordt aangesloten bij de werkgroep arbeidsmigranten, zodat via bestaande trajecten en overlegstructuren de acties vanuit de aanpak van

ondermijning ingezet worden. In de evaluatie is aangegeven dat de werkgroep niet blijft bestaan, hiervoor in de plaats komt de klankbordgroep.

Actie 18 : Vanaf 2022 wordt het onderwerp ondermijning onderdeel van de agenda van de klankbordgroep arbeidsmigranten. Via deze route wordt geïnvesteerd op onder andere bewustwording en preventie en de aanpak van concrete signalen van ondermijning.

Actie 18 stand van zaken oktober 2022:

Sinds 2022 is de adviseur Openbare Orde en Veiligheid (OOV) toegevoegd aan het ambtelijk overleg arbeidsmigranten. Vanuit deze invalshoek wordt input geleverd in de bestaande trajecten, zoals het communicatietraject of de toezichthoudende acties. Bij signalen over mogelijke ondermijnende activiteiten wordt er via de adviseur OOV nader onderzoek gedaan.

Eventueel wordt in samenwerking met het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en de bijbehorende ketenpartners (waaronder Belastingdienst, Arbeidsinspectie, IND, UWV) nader onderzoek gedaan naar een bijzondere situatie. Ook kunnen deze partijen de gemeente ondersteunen in preventieve acties.

Vervolgproces

In de evaluatie is voor het opstellen van het uitvoeringsplan een termijn van een jaar opgenomen. Na bespreking in de kernteam bijeenkomst van de gemeenteraad in februari 2022, zal er nog afgestemd worden met vertegenwoordigers van diverse externe betrokken partijen. De inbreng van deze partijen zal meegenomen worden in het uitvoeringsplan.

Op basis van de benoemde acties in dit concept wordt er verdiepend gekeken naar de budgetten en capaciteit die nodig zijn voor de uitvoering van het plan. Mocht deze verdieping leiden tot extra uitgaven, dan zal het uitvoeringsplan met een dekkingsvoorstel aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Bij de verdieping van de onderdelen van dit plan, krijgen we meer inzicht in de termijnen waarbinnen we de doelstellingen kunnen realiseren. Deze zullen verwerkt worden in het definitieve uitvoeringsplan.

Vervolgens geeft de evaluatie aan dat er na vaststelling van het uitvoeringsplan een periode van vier jaar aangehouden wordt om de gestelde doelen te realiseren.

Vervolgproces stand van zaken oktober 2022:

Na de bespreking in het kernteam in februari is gewerkt aan de onderdelen van dit Uitvoeringsplan. De inbreng van de externe partijen heeft plaatsgevonden en met het huidige definitieve plan krijgt de gemeenteraad inzicht in de stand van zaken tot en met oktober 2022.

In 2023 wordt een vervolg gegeven aan de uitwerking van de in dit plan benoemde punten. Hierover wordt de gemeenteraad periodiek geïnformeerd (zie actie 15)